

Warszawa 7.02.2017 r.

**Stanowisko Komisji Praw Człowieka przy Krajowej Radzie Radców Prawnych
w sprawie projektu ustawy z dnia 23 stycznia 2017 r.
o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa**

Komisja Praw Człowieka przy KRRP pragnie wyrazić swoje poważne zaniepokojenie w związku z przedstawionym w dniu 23 stycznia 2017 r. projektem ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej: KRS). Projekt stwarza istotne zagrożenia dla konstytucyjnej pozycji KRS, a w konsekwencji dla jej zdolności do realizacji podstawowego zadania, jakim jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Komisja pragnie przypomnieć, że zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 233 ze zm.) pomoc prawna świadczona przez radców prawnych ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana. W demokratycznym państwie prawa jednym z najważniejszych narzędzi służących odpowiedniej ochronie prawnej interesów obywateli jest skuteczna realizacja prawa do sądu. Polska ustawa zasadnicza gwarantuje każdemu prawo do sprawiedliwego rozpoznania jego sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Prawo to wynika również z art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, której Rzeczpospolita Polska jest stroną. Dlatego też projekt ustawy, który podważa konstytucyjną pozycję KRS, rzutuje w sposób bezpośredni na możliwość dochodzenia sprawiedliwości przez obywateli przed niezależnym, bezstronnym i niezawisłym organem sądowym. Zwrócić trzeba bowiem uwagę, że zgodnie z art. 179 Konstytucji RP oraz art. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r., poz. 976) wyłącznie Rada posiada funkcję rozpatrywania i oceny kandydatów do pełnienia funkcji sędziowskich oraz następnie przedstawiania Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków o powołanie sędziów w sądownictwie.

Zasadnicze zastrzeżenia Komisji Praw Człowieka przy KRRP budzi przede wszystkim art. 1 projektu, który przewiduje wybór 15 członków Rady pochodzących, zgodnie z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP, spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych, przez Sejm. Komisja podziela w tym zakresie opinię przedstawioną przez Radę Wykonawczą Europejskich Sieci Rad Sądownictwa z dnia 30 stycznia 2017 r. na temat projektu ustawy, która zwraca uwagę, że „mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród sędziów musi być systemem, który wyklucza ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej, a wybór sędziów powinien być dokonywany jedynie przez innych sędziów na zasadzie szerokiej reprezentacji odpowiednich

sektorów władzy sędziowskiej”. Proponowane przez projektodawcę rozwiązanie wydaje się więc w sposób oczywisty naruszać konstytucyjną zasadę podziału władz, o której mowa w art. 10 ust. 1 Konstytucji RP, upolitycznić wybór członków Krajowej Rady, a przez to – mając na względzie wskazane wyżej funkcje KRS – w konsekwencji podważać bezstronność i niezawisłość sędziowską.

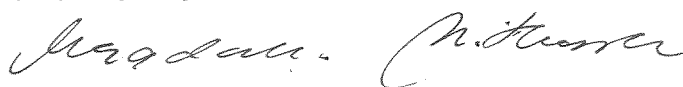
Istotne wątpliwości Komisji budzi także art. 1 pkt 14 projektu, który przewiduje przedstawianie Prezydentowi RP przez Krajową Radę Sądownictwa co najmniej dwóch kandydatów do pełnienia urzędu sędziego. Komisja pragnie przypomnieć, że już obecnie Prezydent RP uznaje, że może odmówić powołania kandydata na stanowisko sędziowskie. Rozszerzenie jego kompetencji na wybór kandydata z palety przedstawionej mu przez Radę spowoduje, że organ władzy wykonawczej uzyska tak istotny wpływ na władzę sędziowską, że w istocie naruszyć to może niezależność sądów i niezawisłość sędziów.

W opinii Komisji proponowane w art. 1 pkt 7 projektu ustawy podzielenie Krajowej Rady na Pierwsze i Drugie Zgromadzenie nie znajduje żadnego uzasadnienia konstytucyjnego, a jedynym efektem nowych przepisów może być blokowanie wyboru kandydatów sędziowskich, proponowanych przez sędziów zasiadających w KRS, przez polityków, którzy posiadać będą większość Pierwszym Zgromadzeniu Rady. Rozwiązanie, które może sparaliżować działanie konstytucyjnego organu może być uważane za rażąco naruszające, zawartą w preambule Konstytucji RP, zasadę sprawnego i rzetelnego działania instytucji państwowych. Tym większe zaniepokojenie budzić może także przerwanie kadencji wybranych już członków Krajowej Rady, które nastąpić ma już po upływie 90 dni od dnia wejścia w życie nowej ustawy (art. 5 projektu). Godzi się przypomnieć, że bardzo negatywnie o przerwaniu kadencji niezależnego organu, jakim był węgierski organ ochrony danych osobowych wypowiedział się już Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 8 kwietnia 2014 r. (sprawa C-288/12 *Komisja Europejska przeciwko Węgrom*). Poszanowanie kadencyjności niezależnych organów takich jak KRS chronione jest więc nie tylko konstytucyjnie, ale stanowi także zasadę prawa Unii.

Komisja Praw Człowieka przy KRRP apeluje do Ministra Sprawiedliwości, Rady Ministrów oraz wszystkich władz państwowych o wzięcie pod uwagę powyższych wątpliwości.

Przewodnicząca Komisji Praw Człowieka

przy Krajowej Radzie Radców Prawnych

Magdalena Witkowska